Oikeustapauskokoelma

UNIONIN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (kuudes jaosto)

19 päivänä marraskuuta 2020 *

Ennakkoratkaisupyyntö – Vapauden, turvallisuuden ja oikeuden alue – Turvapaikkapolitiikka – Direktiivi 2011/95/EU – Pakolaisaseman myöntämisedellytykset – Kieltäytyminen asepalveluksesta – 9 artiklan 2 kohdan e alakohta – Alkuperämaan lainsäädäntö, jossa ei säädetä asepalveluksesta kieltäytymisestä omantunnonsyistä – Asepalveluksen lykkäyksen määräajan päätyttyä alkuperämaastaan paenneiden henkilöiden suojelu – 9 artiklan 3 kohta – Kyseisen direktiivin 10 artiklassa mainittujen syiden ja mainitun direktiivin 9 artiklan 2 kohdan e alakohdassa tarkoitetun syytteeseen panemisen tai rankaisemisen välinen yhteys – Näyttö

Asiassa C-238/19,

jossa on kyse SEUT 267 artiklaan perustuvasta ennakkoratkaisupyynnöstä, jonka Verwaltungsgericht Hannover (Hannoverin hallintotuomioistuin, Saksa) on esittänyt 7.3.2019 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut unionin tuomioistuimeen 20.3.2019, saadakseen ennakkoratkaisun asiassa

EZ

vastaan

Saksan valtio,

UNIONIN TUOMIOISTUIN (kuudes jaosto),

toimien kokoonpanossa: ensimmäisen jaoston puheenjohtaja J.-C. Bonichot (esittelevä tuomari), joka hoitaa jaoston puheenjohtajan tehtäviä, sekä tuomarit C. Toader ja M. Safjan,

julkisasiamies: E. Sharpston,

kirjaaja: hallintovirkamies R. Schiano,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 5.3.2020 pidetyssä istunnossa esitetyn,

ottaen huomioon huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

– EZ, edustajanaan S. Schröder, Rechtsanwältin,

– Saksan valtio, asiamiehenään A. Horlamus,

* Oikeudenkäyntikieli: saksa.

– Saksan hallitus, asiamiehenään R. Kanitz,

– Euroopan komissio, asiamiehinään S. Grünheid ja M. Condou-Durande,

kuultuaan julkisasiamiehen 28.5.2020 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Ennakkoratkaisupyyntö koskee vaatimuksista kolmansien maiden kansalaisten ja kansalaisuudettomien henkilöiden määrittelemiseksi kansainvälistä suojelua saaviksi henkilöiksi, pakolaisten ja henkilöiden, jotka voivat saada toissijaista suojelua, yhdenmukaiselle asemalle sekä myönnetyn suojelun sisällölle 13.12.2011 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2011/95/EU (EUVL 2011, L 337, s. 9) 9 artiklan 2 kohdan e alakohdan ja 3 kohdan tulkintaa.

2 Tämä pyyntö on esitetty asiassa, jossa asianosaisina ovat Syyrian kansalainen EZ ja Saksan valtio ja joka koskee Bundesamt für Migration und Flüchtlingen (liittovaltion maahanmuutto- ja pakolaisvirasto, Saksa) päätöstä olla myöntämättä hänelle pakolaisasemaa.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Geneven yleissopimus

3 Genevessä 28.7.1951 allekirjoitetun ja 22.4.1954 voimaan tulleen pakolaisten oikeusasemaa koskevan yleissopimuksen (Yhdistyneiden kansakuntien sopimuskokoelma, nide 189, s. 150, nro 2545 (1954)), sellaisena kuin se on täydennettynä New Yorkissa 31.1.1967 tehdyllä pakolaisten oikeusasemaa koskevalla 4.10.1967 voimaan tulleella pöytäkirjalla (jäljempänä Geneven yleissopimus), 1 artiklan A kohdassa määrätään seuraavaa:

”Tässä yleissopimuksessa tarkoitetaan ’pakolaisella’ jokaista henkilöä,

– –

2) – – jolla on perusteltua aihetta pelätä joutuvansa vainotuksi rodun, uskonnon, kansallisuuden, tiettyyn yhteiskuntaluokkaan kuulumisen tai poliittisen mielipiteen johdosta [ja joka] oleskelee kotimaansa ulkopuolella ja on kykenemätön tai sellaisen pelon johdosta haluton turvautumaan sanotun maan suojaan; tai joka olematta minkään maan kansalainen oleskelee entisen pysyvän asuinmaansa ulkopuolella ja edellä mainittujen seikkojen tähden on kykenemätön tai sanotun pelon vuoksi haluton palaamaan sinne.

– –”

Direktiivi 2011/95

4 Direktiivin 2011/95 johdanto-osan 2, 4, 12, 24 ja 29 perustelukappaleessa todetaan seuraavaa:

”(2) Turvapaikka-asioita koskeva yhteinen politiikka, johon sisältyy yhteinen eurooppalainen turvapaikkajärjestelmä, on olennainen osa Euroopan unionin tavoitetta muodostaa asteittain vapauteen, turvallisuuteen ja oikeuteen perustuva alue, joka on avoin henkilöille, jotka olosuhteiden pakosta joutuvat oikeutetusti hakemaan suojelua unionista.

– –

(4) Geneven yleissopimus – – [on] pakolaisten suojelua koskevan kansainvälisen oikeudellisen järjestelmän kulmakivi.

– –

(12) Tämän direktiivin päätavoitteena on toisaalta varmistaa se, että jäsenvaltioissa sovelletaan yhteisiä perusteita kansainvälistä suojelua todella tarvitsevien henkilöiden yksilöimiseen, ja toisaalta se, että nämä henkilöt saavat vähimmäistason mukaiset edut kaikissa jäsenvaltioissa.

– –

(24) On tarpeen ottaa käyttöön yhteiset perusteet, joiden mukaisesti turvapaikanhakijoille myönnetään Geneven yleissopimuksen 1 artiklassa tarkoitettu pakolaisasema.

– –

(29) Yksi edellytyksistä Geneven yleissopimuksen 1 artiklan A kohdassa tarkoitetun pakolaisaseman myöntämiselle on syy-yhteys vainon syiden eli rodun, uskonnon, kansallisuuden, poliittisen mielipiteen tai tiettyyn yhteiskuntaluokkaan kuulumisen ja vainoksi katsottavien tekojen tai teot estävän suojelun puuttumisen välillä.”

5 Kyseisen direktiivin 2 artiklan d alakohdan mukaan ”pakolaisella” tarkoitetaan kyseisessä direktiivissä ”kolmannen maan kansalaista, jolla on perusteltua aihetta pelätä joutuvansa vainotuksi rodun, uskonnon, kansallisuuden, poliittisten mielipiteiden tai tiettyyn yhteiskunnalliseen ryhmään kuulumisen vuoksi ja joka oleskelee kansalaisuusmaansa ulkopuolella ja on kykenemätön tai sellaisen pelon johdosta haluton turvautumaan sanotun maan suojaan – –”.

6 Mainitun direktiivin II luvussa, jonka otsikko on ”Kansainvälistä suojelua koskevien hakemusten arviointi”, olevassa 4 artiklassa säädetään seuraavaa:

”1. Jäsenvaltiot voivat katsoa, että hakija on velvollinen esittämään mahdollisimman pian kaikki kansainvälistä suojelua koskevan hakemuksen perusteiksi tarvittavat seikat. Jäsenvaltio on velvollinen yhteistyössä hakijan kanssa arvioimaan kaikki hakemukseen liittyvät olennaiset seikat.

2. Edellä 1 kohdassa tarkoitetut seikat koostuvat hakijan lausumista sekä hakijan saatavissa olevista asiakirjoista, jotka koskevat hänen ikäänsä, taustaansa, myös asiaankuuluvien omaisten taustaa, henkilöllisyyttään, kansalaisuuttaan tai kansalaisuuksiaan, aikaisempaa tai aikaisempia

asuinmaitaan ja -paikkojaan, aikaisempia turvapaikkahakemuksia, matkareittiään, matkustusasiakirjojaan sekä kansainvälisen suojelun hakemisen syitä.

3. Kansainvälistä suojelua koskevan hakemuksen arviointi on suoritettava tapauskohtaisesti, ja se käsittää:

a) kaikki alkuperämaahan silloin, kun jäsenvaltiot tekevät hakemusta koskevan päätöksen, liittyvät asiaan vaikuttavat tosiseikat, mukaan luettuina alkuperämaan lait ja asetukset ja tapa, jolla niitä sovelletaan;

b) hakijan esittämät asiaan vaikuttavat lausumat ja asiakirjat, mukaan luettuina tiedot siitä, onko hakija joutunut tai voiko hän joutua vainotuksi tai kärsimään vakavaa haittaa;

c) hakijan asema ja henkilökohtaiset olosuhteet, kuten tausta, sukupuoli ja ikä, jotta voidaan arvioida, onko hakijan henkilökohtaisten olosuhteiden perusteella niitä tekoja, joiden kohteeksi hakija on joutunut tai voisi joutua, pidettävä vainona tai vakavana haittana;

d) onko hakijan alkuperämaasta lähtemisen jälkeen toteuttamien toimien ainoana tai tärkeimpänä tarkoituksena ollut luoda edellytykset kansainvälistä suojelua koskevan hakemuksen tekemiselle, sen arvioimiseksi, asettaisivatko nämä toimet kyseisen henkilön vaaraan joutua vainotuksi tai kärsimään vakavaa haittaa, jos hänet palautetaan tähän maahan;

e) voidaanko hakijan kohtuudella olettaa turvautuvan sellaisen toisen maan suojaan, jonka kansalaisuuteen hänellä on oikeus.

4. Se seikka, että hakija on jo joutunut vainotuksi tai kärsimään vakavaa haittaa tai että häntä on suoraan uhattu vainolla tai tällaisella haitalla, on vakava osoitus hakijan perustellusta pelosta joutua vainotuksi tai todellisesta vaarasta joutua kärsimään vakavaa haittaa, jollei ole perusteltua syytä olettaa, ettei tämä vaino tai vakava haitta tule toistumaan.

5. Vaikka jäsenvaltiot soveltavat periaatetta, jonka mukaan hakijan velvollisuutena on esittää kansainvälistä suojelua koskevan hakemuksen perusteluiksi tarvittavat seikat, ja vaikka joidenkin hakijan lausumien seikkojen tueksi ei olisi esitetty asiakirjoja tai muita todisteita, näitä seikkoja ei tarvitse todentaa, jos seuraavat edellytykset täyttyvät:

a) hakija on todella yrittänyt esittää näyttöä hakemuksensa tueksi;

b) kaikki hakijan saatavissa olevat olennaiset seikat on esitetty ja muiden asiaan vaikuttavien seikkojen puuttumisesta on annettu tyydyttävä selitys;

c) hakijan lausumia pidetään johdonmukaisina ja uskottavina eivätkä ne ole ristiriidassa hänen tapaukseensa liittyvien saatavilla olevien tapauskohtaisten ja yleisten tietojen kanssa;

d) hakija on tehnyt kansainvälistä suojelua koskevan hakemuksensa heti kun mahdollista, jollei hakija voi esittää uskottavia syitä sille, miksei hän ole toiminut näin; ja

e) hakija on todettu yleisesti uskottavaksi.”

7 Saman direktiivin 9 artiklassa, jonka otsikko on ”Vainoksi katsottavat teot”, säädetään seuraavaa:

”1. Jotta tekoa pidetään Geneven yleissopimuksen 1 artiklan A kohdassa tarkoitettuna vainoksi katsottavana tekona, sen on oltava:

a) laatunsa tai toistuvuutensa vuoksi niin vakava, että se muodostaa vakavan loukkauksen ihmisten perusoikeuksia vastaan ja erityisesti niitä oikeuksia vastaan, joista ei voida poiketa [Roomassa 4.11.1950 allekirjoitetun] ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamiseksi tehdyn eurooppalaisen yleissopimuksen 15 artiklan 2 kappaleen nojalla; tai

b) kertymä erilaisia toimenpiteitä, joihin kuuluu ihmisoikeusloukkauksia, ja joka on riittävän vakava vaikuttaakseen yksilöön a alakohdassa tarkoitettua vastaavalla tavalla.

2. Edellä olevan 1 kohdan nojalla vainoksi katsottavat teot voivat olla muun muassa seuraavia:

– –

e) syytteeseen paneminen tai rankaiseminen sen johdosta, että henkilö kieltäytyy asepalveluksesta selkkauksessa, jossa asepalveluksen suorittaminen sisältäisi 12 artiklan 2 kohdassa säädettyjen poissulkemisen perusteiden soveltamisalaan kuuluvia rikoksia tai tekoja;

– –

3. Edellä olevan 2 artiklan d alakohdan mukaan 10 artiklassa mainittujen syiden ja tämän artiklan 1 kohdan nojalla vainoksi katsottavien tekojen tai teot estävän suojelun puuttumisen välillä on oltava yhteys.”

8 Direktiivin 2011/95 10 artiklan sanamuoto on seuraava:

”1. Arvioidessaan vainon syitä jäsenvaltioiden on otettava huomioon seuraavat seikat:

– –

e) poliittisen mielipiteen käsitteeseen kuuluu erityisesti se, että hakijalla on mielipiteitä, ajatuksia tai uskomuksia 6 artiklassa mainituista mahdollisista vainoa harjoittavista toimijoista ja niiden politiikoista tai menetelmistä, riippumatta siitä, onko hakija toiminut näiden mielipiteiden, ajatusten tai uskomusten mukaisesti.

2. Arvioitaessa sitä, onko hakijan pelko joutua vainotuksi perusteltu, on asiaan vaikuttamatonta, onko hakijalla todellisuudessa niitä rotuun, uskontoon, kansallisuuteen taikka yhteiskunnalliseen tai poliittiseen ryhmään liittyviä piirteitä, jotka ovat johtaneet vainoon, jos vainon harjoittaja liittää kyseiset piirteet hakijaan.”

9 Kyseisen direktiivin 12 artiklan, jonka otsikko on ”Poissulkeminen”, 2 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Pakolaisasema jätetään myöntämättä kolmannen maan kansalaiselle tai kansalaisuudettomalle henkilölle, jos on vakavaa aihetta epäillä, että hän on:

a) tehnyt rikoksen rauhaa vastaan, sotarikoksen tai rikoksen ihmisyyttä vastaan, siten kuin nämä rikokset on määritelty asiaankuuluvissa kansainvälisissä sopimuksissa;

_ _”

Saksan oikeus

10 Turvapaikkalain (Asylgesetz), sellaisena kuin sitä sovellettiin pääasiassa (jäljempänä turvapaikkalaki), 3 §:ssä, jonka otsikko on ”Pakolaisaseman myöntäminen”, säädetään seuraavaa:

”(1) Ulkomaalainen on [Geneven yleissopimuksessa] tarkoitettu pakolainen, jos hän

1. sen vuoksi, että hänellä on perusteltua aihetta pelätä joutuvansa vainotuksi rodun, uskonnon, kansallisuuden, poliittisten mielipiteiden tai tiettyyn yhteiskunnalliseen ryhmään kuulumisen vuoksi

2. oleskelee sen maan ulkopuolella (alkuperämaa)
   a) jonka kansalainen hän on, eikä hän voi tai ei tämän pelon vuoksi halua turvautua kyseisen maan suojeluun

_ _

(2) Ulkomaalainen ei ole edellä 1 momentissa tarkoitettu pakolainen, jos on vakavaa aihetta epäillä, että hän on

1. tehnyt rikoksen rauhaa vastaan, sotarikoksen tai rikoksen ihmisyyttä vastaan siten kuin nämä rikokset on määritelty asiaankuuluvissa kansainvälisissä sopimuksissa

2. tehnyt törkeän muun kuin poliittisen rikoksen liittotasavallan ulkopuolella ennen kuin hänet otettiin maahan pakolaisena ja varsinkin erityisen raa’an teon, vaikka sillä väitettäisiin olleen poliittiset päämäärät, tai

3. toiminut Yhdistyneiden kansakuntien tarkoitusperien ja periaatteiden vastaisesti.

_ _”

11 Turvapaikkalain 3a §:ssä, jonka otsikko on ”Vainoksi katsottavat teot”, säädetään seuraavaa:

”(1) Edellä 3 §:n 1 momentissa tarkoitettuna vainoksi katsottavana tekona pidetään tekoa, joka

1. on luonteensa tai toistuvuutensa vuoksi niin vakava, että se muodostaa vakavan perustavanlaatuisten ihmisoikeuksien loukkauksen ja erityisesti niiden oikeuksien loukkauksen, joista ei voida poiketa ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamiseksi tehdyn eurooppalaisen yleissopimuksen 15 artiklan 2 kappaleen nojalla – –; tai

2. on erilaisten toimenpiteiden, joihin kuuluu ihmisoikeusloukkauksia, kertymä, joka on riittävän vakava vaikuttaakseen yksilöön edellä 1 kohdassa tarkoitettua vastaavalla tavalla.

(2) Edellä olevassa 1 momentissa tarkoitetut vainoksi katsottavat teot voivat olla muun muassa seuraavia:

– –

5. syytteeseen paneminen tai rankaiseminen sen johdosta, että kieltäydytään asepalveluksesta selkkauksessa, jossa asepalveluksen suorittaminen sisältäisi tämän lain 3 §:n 2 momentissa säädettyjen poissulkemisen perusteiden soveltamisalaan kuuluvia rikoksia tai tekoja

– –

(3) Edellä 3 §:n 1 momentin 1 kohdassa, luettuna yhdessä 3b §:n kanssa, mainittujen vainon syiden ja tämän pykälän 1 ja 2 momentissa tarkoitettujen vainoksi katsottaviksi teoiksi luonnehdittujen tekojen tai tällaisilta teoilta annettavan suojan puuttumisen välillä on oltava yhteys.”

12 Turvapaikkalain 3b §:ssä, jonka otsikko on ”Vainon syyt”, säädetään seuraavaa:

”(1) Arvioitaessa 3 §:n 1 momentin 1 kohdan mukaisia vainon syitä on otettava huomioon seuraavat seikat:

– –

5. poliittisen mielipiteen käsitteeseen kuuluu erityisesti se, että ulkomaalaisella on mielipiteitä, ajatuksia tai uskomuksia asiassa, joka koskee 3c §:ssä mainittuja mahdollista vainoa harjoittavia toimijoita ja niiden politiikkoja tai menetelmiä, riippumatta siitä, onko ulkomaalainen toiminut näiden mielipiteiden, ajatusten tai uskomusten mukaisesti.

(2) Arvioitaessa sitä, onko ulkomaalaisen pelko joutua vainotuksi perusteltu, on asiaan vaikuttamatonta, onko hänellä todellisuudessa niitä rotuun, uskontoon, kansallisuuteen taikka yhteiskunnalliseen tai poliittiseen ryhmään liittyviä piirteitä, jotka ovat johtaneet vainoon, jos vainon harjoittaja liittää kyseiset piirteet ulkomaalaiseen.”

Pääasia ja ennakkoratkaisukysymykset

13 EZ, joka on Syyrian kansalainen, lähti kotimaastaan 6.11.2014. Hän saapui Saksaan 5.9.2015 ja jätti turvapaikkahakemuksen 28.1.2016.

14 Hän ilmoitti paenneensa Syyriasta marraskuussa 2014 välttääkseen asepalveluksen siellä, koska hän pelkäsi joutuvansa osallistumaan sisällissotaan. Hän oli saanut asepalvelukseensa lykkäystä helmikuuhun 2015 asti, jotta hän voisi saattaa yliopisto-opintonsa päätökseen.

15 Bundesamt für Migration und Flüchtlinge myönsi hänelle 11.4.2017 toissijaisen suojeluaseman mutta hylkäsi hänen turvapaikkahakemuksensa sillä perusteella, ettei häneen itseensä ollut kohdistunut sellaista vainoa, joka olisi saanut hänet pakenemaan. Kyseisen viraston mukaan asianomaisen, joka on vain paennut sisällissotaa, ei tarvitse pelätä joutuvansa vainotuksi, jos hän palaa Syyriaan. Hänen pelkäämänsä vainon ja niiden vainon syiden, jotka voivat olla perusteena oikeudelle saada pakolaisasema, välillä ei missään tapauksessa ole yhteyttä.

16 EZ nosti tästä päätöksestä kanteen 1.5.2017 ennakkoratkaisua pyytäneessä tuomioistuimessa, Verwaltungsgericht Hannoverissa (Hannoverin hallintotuomioistuin, Saksa). Hän katsoo lähinnä, että hänelle on myönnettävä pakolaisasema, sillä koska hän on paennut alkuperämaastaan välttääkseen asepalveluksen ja koska hän on jättänyt turvapaikkahakemuksen Saksassa, häneen kohdistuu vainon uhka.

17 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin toteaa, ettei vakiintunutta kansallista oikeuskäytäntöä ole olemassa siltä osin kuin kyse on sellaisten syyrialaisten asevelvollisten tekemistä turvapaikkahakemuksista, jotka ovat paenneet maastaan välttääkseen asepalveluksen ja jotka voidaan tästä syystä panna syytteeseen tai joita voidaan rangaista, jos he palaavat kotimaahansa.

18 Tämän vuoksi Verwaltungsgericht Hannover päätti lykätä asian käsittelyä ja esittää unionin tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

”1) Onko [direktiivin 2011/95] 9 artiklan 2 kohdan e alakohtaa tulkittava siten, että ’kieltäyty[minen] asepalveluksesta selkkauksessa’ ei edellytä, että asianomainen henkilö on kieltäytynyt asepalveluksesta muodollisessa kieltäytymismenettelyssä, kun alkuperämaan oikeudessa ei säädetä oikeudesta kieltäytyä asepalveluksesta?

2) Jos ensimmäiseen kysymykseen on vastattava myöntävästi: suojataanko [direktiivin 2011/95] 9 artiklan 2 kohdan e alakohdassa säädetyllä ’kieltäyty[misellä] asepalveluksesta selkkauksessa’ myös henkilöitä, jotka asepalveluksen lykkäyksen päätyttyä eivät ole alkuperämaan sotilashallinnon käytettävissä ja pakenemalla välttävät sen, että heidät pakotettaisiin asepalvelukseen?

3) Jos toiseen kysymykseen on vastattava myöntävästi: onko [direktiivin 2011/95] 9 artiklan 2 kohdan e alakohtaa tulkittava siten, että sellaisen asevelvollisen, joka ei tiedä tulevaa palveluspaikkaansa, asepalveluksen suorittaminen ’sisältäisi’ suoraan tai välittömästi ’12 artiklan 2 kohdassa säädettyjen poissulkemisen perusteiden soveltamisalaan kuuluvia rikoksia tai tekoja’ jo pelkästään siksi, että hänen alkuperämaansa asevoimat toistuvasti ja systemaattisesti syyllistyvät tällaisiin rikoksiin tai tekoihin asevelvollisten voimin?

4) Onko [direktiivin 2011/95] 9 artiklan 3 kohtaa tulkittava siten, että myös 9 artiklan 2 kohdan e alakohdassa tarkoitetun vainon tapauksessa 2 artiklan d alakohdan mukaan 10 artiklassa mainittujen syiden ja 9 artiklan 1 ja 2 kohdassa tarkoitettujen vainoksi katsottavien tekojen tai teot estävän suojelun puuttumisen välillä on oltava yhteys?

5) Siinä tapauksessa, että neljänteen kysymykseen on vastattava myöntävästi: täyttyykö [direktiivin 2011/95] 9 artiklan 3 kohdassa, tulkittuna yhdessä direktiivin 2 artiklan d alakohdan kanssa, tarkoitettu edellytys yhteydestä sellaisen vainon, joka perustuu syytteeseen panemiseen tai rankaisemiseen asepalveluksesta kieltäytymisen johdosta, ja vainon syyn välillä jo silloin, kun kieltäytyminen johtaa syytteeseen panemiseen tai rankaisemiseen?”

Ennakkoratkaisukysymysten tarkastelu

Alustavat huomautukset

19 Ensinnäkin on muistutettava, että direktiivin 2011/95 johdanto-osan 4 ja 12 perustelukappaleesta ilmenee, että Geneven yleissopimus on pakolaisten suojelua koskevan kansainvälisen oikeudellisen järjestelmän kulmakivi ja että kyseinen direktiivi on annettu muun muassa, jotta kaikissa jäsenvaltioissa sovelletaan yhteisiä perusteita kansainvälistä suojelua todella tarvitsevien henkilöiden yksilöimiseen.

20 Direktiivin 2011/95 säännöksiä on näin ollen tulkittava sen systematiikan ja tarkoituksen valossa sekä niin, että Geneven yleissopimusta ja muita SEUT 78 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuja asiaa koskevia sopimuksia noudatetaan. Kuten kyseisen direktiivin johdanto-osan 16 perustelukappaleesta ilmenee, tässä tulkinnassa on myös kunnioitettava Euroopan unionin perusoikeuskirjassa tunnustettuja oikeuksia (ks. vastaavasti tuomio 26.2.2015, Shepherd, C-472/13, EU:C:2015:117, 23 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

21 Toiseksi on muistutettava, että direktiivin 2011/95 2 artiklan d alakohdan mukaan pakolaisena pidetään muun muassa kansalaisuusmaansa ulkopuolella oleskelevaa kolmannen maan kansalaista, ”jolla on perusteltua aihetta pelätä joutuvansa vainotuksi” rodun, uskonnon, kansallisuuden, poliittisten mielipiteiden tai tiettyyn yhteiskunnalliseen ryhmään kuulumisen vuoksi ja joka on kykenemätön tai ”sellaisen pelon johdosta” haluton turvautumaan sanotun maan ”suojaan”. Mainitun kansalaisen on täten koettava alkuperämaassaan vallitsevien olosuhteiden johdosta pelkoa, joka perustuu siihen, että häneen kohdistuu vainoa ainakin yhdestä kyseisessä direktiivissä ja Geneven yleissopimuksessa mainituista viidestä syystä (ks. vastaavasti tuomio 26.2.2015, Shepherd, C-472/13, EU:C:2015:117, 24 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

22 Kolmanneksi on korostettava, että direktiivin 2011/95 9 artiklassa määritellään seikat, joiden nojalla tekoja voidaan pitää Geneven yleissopimuksen 1 artiklan A kohdassa tarkoitettuna vainona. Tältä osin kyseisen direktiivin 9 artiklan 1 kohdan a alakohdassa täsmennetään, että kyseessä olevien tekojen on oltava laatunsa tai toistuvuutensa vuoksi niin vakavia, että ne muodostavat vakavan loukkauksen ihmisten perusoikeuksia vastaan, erityisesti niitä ehdottomia oikeuksia vastaan, joista ei voida poiketa ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamiseksi tehdyn yleissopimuksen 15 artiklan 2 kappaleen nojalla. Mainitun direktiivin 9 artiklan 1 kohdan b alakohdassa täsmennetään lisäksi, että vainoksi on katsottava myös sellainen kertymä erilaisia toimenpiteitä – joihin kuuluu ihmisoikeusloukkauksia –, joka on riittävän vakava vaikuttaakseen yksilöön saman direktiivin 9 artiklan 1 kohdan a alakohdassa tarkoitettua vastaavalla tavalla. Näistä säännöksistä ilmenee, että perusoikeuksien loukkauksessa voi olla kyse Geneven yleissopimuksen 1 artiklan A kohdassa tarkoitetusta vainosta vain, jos se on riittävän vakava (ks. vastaavasti tuomio 26.2.2015, Shepherd, C-472/13, EU:C:2015:117, 25 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

23 Neljänneksi on todettava, että direktiivin 2011/95 4 artiklan 3 kohdan a–c alakohdan mukaan on niin, että kansainvälistä suojelua koskevan hakemuksen tapauskohtainen arviointi käsittää kaikki alkuperämaahan silloin, kun jäsenvaltiot tekevät hakemusta koskevan päätöksen, liittyvät asiaan vaikuttavat tosiseikat, hakijan esittämät asiaan vaikuttavat lausumat ja asiakirjat sekä hakijan aseman ja henkilökohtaiset olosuhteet.

24 Direktiivin 2011/95 9 artiklan 2 kohdan e alakohdan säännöksiä, joiden mukaan kyseisen artiklan 1 kohdassa tarkoitetut vainoksi katsottavat teot voivat olla muun muassa syytteeseen paneminen tai rankaiseminen sen johdosta, että henkilö kieltäytyy asepalveluksesta selkkauksessa, jossa asepalveluksen suorittaminen sisältäisi 12 artiklan 2 kohdassa säädettyjen poissulkemisen perusteiden soveltamisalaan kuuluvia rikoksia tai tekoja, on tulkittava näiden seikkojen valossa.

25 Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen toimittamista tiedoista ilmenee lisäksi pääasian osalta, että rikokset, joita EZ olisi asevelvollisena voinut joutua tekemään Syyrian sisällissodassa, ovat direktiivin 2011/95 12 artiklan 2 kohdan a alakohdassa tarkoitettuja ”sotarikoksia” tai ”rikoksia ihmisyyttä vastaan”.

Ensimmäinen ja toinen ennakkoratkaisukysymys

26 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee kahdella ensimmäisellä kysymyksellään, joita on syytä tarkastella yhdessä, pääasiallisesti, onko direktiivin 2011/95 9 artiklan 2 kohdan e alakohtaa tulkittava siten, että jos alkuperämaan oikeudessa ei säädetä mahdollisuudesta kieltäytyä asepalveluksesta, kyseinen säännös on esteenä sille, että kieltäytyminen todetaan tilanteessa, jossa asianomainen henkilö ei ole virallistanut kieltäytymistään tietyn menettelyn mukaisesti vaan on paennut alkuperämaastaan ilmoittautumatta sotilasviranomaisille.

27 Direktiivin 2011/95 9 artiklan 2 kohdan e alakohdan mukaan vainoksi katsottavien tekojen, joihin henkilö, joka pyrkii saamaan pakolaisaseman tämän säännöksen nojalla, vetoaa, on perustuttava hakijan asepalveluksesta kieltäytymiseen. Näin ollen tämän kieltäytymisen on oltava ainoa keino, jolla asianomainen voi välttää osallistumasta saman direktiivin 12 artiklan 2 kohdan a alakohdassa tarkoitettuihin rikoksiin (ks. vastaavasti tuomio 26.2.2015, Shepherd, C-472/13, EU:C:2015:117, 44 kohta).

28 Tästä seuraa, että se, ettei pakolaisasemaa hakeva ole turvautunut menettelyyn, joka koskee asepalveluksesta kieltäytyjän aseman saamista omantunnonsyiden perusteella, sulkee pois direktiivin 2011/95 9 artiklan 2 kohdan e alakohtaan perustuvan suojelun, jollei mainittu hakija osoita, ettei hänen käytössään ollut hänen konkreettisessa tilanteessaan mitään tämän luonteista menettelyä (ks. vastaavasti tuomio 26.2.2015, Shepherd, C-472/13, EU:C:2015:117, 45 kohta).

29 Erityisesti silloin, kun alkuperämaan oikeudessa ei säädetä mahdollisuudesta kieltäytyä asepalveluksesta ja kun tätä varten ei siten ole olemassa mitään menettelyä, kieltäytyjän ei voida vaatia virallistavan kieltäytymistään tietyssä menettelyssä.

30 Kun tässä tilanteessa otetaan lisäksi huomioon se, että kyseinen kieltäytyminen on alkuperämaan oikeuden nojalla lainvastaista ja että kieltäytyjä voidaan panna syytteeseen ja häntä voidaan rangaista, ei voida kohtuudella edellyttää, että hän olisi ilmoittanut kieltäytymisestä sotilasviranomaisille.

31 Nämä seikat eivät kuitenkaan riitä vielä osoittamaan, että asianomainen on tosiasiassa kieltäytynyt asepalveluksesta. Direktiivin 2011/95 4 artiklan 3 kohdan a–c alakohdan mukaan tätä on arvioitava muiden kansainvälistä suojelua koskevan hakemuksen tueksi esitettyjen seikkojen tapaan ottaen huomioon kaikki alkuperämaahan silloin, kun jäsenvaltiot tekevät hakemusta koskevan päätöksen, liittyvät asiaan vaikuttavat tosiseikat, hakijan esittämät asiaan vaikuttavat lausumat ja asiakirjat sekä hakijan aseman ja henkilökohtaiset olosuhteet, kuten tämän tuomion 23 kohdassa muistutettiin.

32 Näin ollen direktiivin 2011/95 9 artiklan 2 kohdan e alakohtaa on tulkittava siten, että jos alkuperämaan oikeudessa ei säädetä mahdollisuudesta kieltäytyä asepalveluksesta, kyseinen säännös ei ole esteenä sille, että kieltäytyminen todetaan tilanteessa, jossa asianomainen henkilö ei ole virallistanut kieltäytymistään tietyn menettelyn mukaisesti vaan on paennut alkuperämaastaan ilmoittautumatta sotilasviranomaisille.

Kolmas kysymys

33 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee kolmannella kysymyksellään, onko direktiivin 2011/95 9 artiklan 2 kohdan e alakohtaa tulkittava siten, että se, että asevelvollinen, joka kieltäytyy asepalveluksesta selkkauksessa mutta ei tiedä tulevaa palveluspaikkaansa, suorittaisi asepalveluksen, merkitsisi kyseisen direktiivin 12 artiklan 2 kohdassa tarkoitettujen rikosten tai tekojen tekemistä jo pelkästään sen vuoksi, että hänen alkuperämaansa asevoimat syyllistyvät tällaisiin rikoksiin tai tekoihin toistuvasti ja systemaattisesti asevelvollisten voimin.

34 Yksinomaan kansallisten viranomaisten tehtävänä on arvioida tuomioistuimen valvonnassa, johtaako se, että pakolaisasemaa direktiivin 2011/95 9 artiklan 2 kohdan e alakohdan perusteella hakeva suorittaa asepalveluksen, välttämättä tai ainakin hyvin todennäköisesti siihen, että hakija joutuu tekemään saman direktiivin 12 artiklan 2 kohdassa tarkoitettuja rikoksia (ks. vastaavasti tuomio 26.2.2015, Shepherd, C-472/13, EU:C:2015:117, 40 kohta).

35 Tämän tosiseikkojen arvioinnin on perustuttava selvityskokonaisuuteen, jolla voidaan kaikkien kyseessä olevien olosuhteiden – jotka käsittävät erityisesti alkuperämaahan silloin, kun jäsenvaltiot tekevät hakemusta koskevan päätöksen, liittyvät asiaan vaikuttavat tosiseikat sekä hakijan aseman ja henkilökohtaiset olosuhteet – perusteella osoittaa, että kokonaistilanteen johdosta väitettyjen rikosten tapahtuminen on uskottavaa (ks. vastaavasti tuomio 26.2.2015, Shepherd, C-472/13, EU:C:2015:117, 46 kohta).

36 Unionin tuomioistuin on lisäksi todennut, että tilanteita, joissa hakija osallistuu vain välillisesti tällaisten rikosten tekemiseen, koska hän muun muassa ei kuulu taistelujoukkoihin vaan työskentelee esimerkiksi logistiikka- tai tukiyksikössä, ei ole lähtökohtaisesti suljettu pois (ks. vastaavasti tuomio 26.2.2015, Shepherd, C-472/13, EU:C:2015:117, 37 kohta).

37 Kun otetaan huomioon se, että asianomaisen jättämän hakemuksen ratkaisemisen ajankohtana – eli huhtikuussa 2017 – Syyriassa vallitsi täysimittainen sisällissota, ja erityisesti se, että Syyrian armeija syyllistyi toistuvasti ja systemaattisesti sotarikoksiin myös asevelvollisista koottujen yksiköiden voimin – mikä ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen mukaan on laajalti dokumentoitu –, se, että asevelvollinen joutuu osallistumaan suoraan tai välillisesti kyseisten rikosten tekemiseen palveluspaikasta riippumatta, vaikuttaa erittäin uskottavalta, mikä ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen on tarkistettava.

38 Näin ollen direktiivin 2011/95 9 artiklan 2 kohdan e alakohtaa on tulkittava siten, että se, että asevelvollinen, joka kieltäytyy asepalveluksesta selkkauksessa mutta ei tiedä tulevaa palveluspaikkaansa, suorittaisi asepalveluksen täysimittaisen sisällissodan yhteydessä, jolle on ominaista se, että armeija syyllistyy saman direktiivin 12 artiklan 2 kohdassa tarkoitettuihin rikoksiin tai tekoihin toistuvasti ja systemaattisesti asevelvollisten voimin, merkitsisi osallistumista suoraan tai välillisesti tällaisiin rikoksiin tai tekoihin palveluspaikasta riippumatta.

Neljäs kysymys

39 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee neljännellä kysymyksellään pääasiallisesti, onko direktiivin 2011/95 9 artiklan 3 kohtaa tulkittava siten, että kyseisen direktiivin 10 artiklassa mainittujen syiden ja saman direktiivin 9 artiklan 2 kohdan e alakohdassa tarkoitetun syytteeseen panemisen ja rankaisemisen välillä on oltava yhteys.

40 Tähän kysymykseen on vastattava paitsi mainitun 9 artiklan sanamuodon myös sen asiayhteyden ja unionin lainsäätäjän tarkoituksen valossa.

41 Ensinnäkin direktiivin 2011/95 9 artiklan 3 kohdan sanamuodosta ilmenee, että kyseisen direktiivin 10 artiklassa mainittujen syiden ja sen 9 artiklan 1 kohdassa tarkoitettujen vainoksi katsottavien tekojen tai tällaiset teot estävän suojelun puuttumisen välillä on oltava yhteys. Mainitun direktiivin 9 artiklan 2 kohtaan sisältyy esimerkinomainen luettelo kyseisen 9 artiklan 1 kohdassa tarkoitetuista vainoksi katsottavista teoista. Näin ollen vaatimus siitä, että 10 artiklassa mainittujen syiden ja 9 artiklan 1 kohdassa tarkoitettujen vainoksi katsottavien tekojen välillä on oltava yhteys, koskee muun muassa 9 artiklan 2 kohdassa lueteltuja vainoksi katsottavia tekoja kyseisen säännöksen e alakohdassa tarkoitetut teot mukaan lukien.

42 Toiseksi tämä tulkinta on sopusoinnussa direktiivin 2011/95 2 artiklan d alakohtaan sisältyvän ”pakolaisen” käsitteen määritelmänkin kanssa, jonka mukaan hän on kolmannen maan kansalainen tai kansalaisuudeton henkilö, jolla on perusteltua aihetta pelätä joutuvansa vainotuksi niistä viidestä syystä, jotka on lueteltu tässä säännöksessä ja joita on täsmennetty direktiivin 10 artiklassa, jonkin vuoksi ja joka on kykenemätön tai sellaisen pelon johdosta haluton turvautumaan sen maan suojaan, jossa hänen vakinainen asuinpaikkansa oli.

43 Kolmanneksi, kuten direktiivin 2011/95 johdanto-osan 24 perustelukappaleessa todetaan, direktiivin tarkoituksena on vahvistaa yhteiset perusteet Geneven yleissopimuksessa tarkoitetun pakolaisaseman tunnustamiselle. Kyseisessä direktiivissä oikeus turvapaikkaan rajataan siten tämän yleissopimuksen 1 artiklan A kohdan 2 alakohdan määräysten mukaisesti niin, että se koskee vain henkilöitä, joilla on perusteltua aihetta pelätä joutuvansa vainotuksi rodun, uskonnon, kansalaisuuden, tiettyyn yhteiskunnalliseen ryhmään kuulumisen tai poliittisten mielipiteidensä vuoksi, kuten myös direktiivin johdanto-osan 29 perustelukappaleesta ilmenee.

44 Edellä esitetyn perusteella direktiivin 2011/95 9 artiklan 3 kohtaa on tulkittava siten, että siinä edellytetään, että kyseisen direktiivin 10 artiklassa mainittujen syiden ja mainitun direktiivin 9 artiklan 2 kohdan e alakohdassa tarkoitetun syytteeseen panemisen tai rankaisemisen välillä on oltava yhteys.

Viides kysymys

45 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee viidennellä kysymyksellään pääasiallisesti, onko direktiivin 2011/95 9 artiklan 2 kohdan e alakohtaa, luettuna yhdessä 9 artiklan 3 kohdan kanssa, tulkittava siten, että kyseisen direktiivin 2 artiklan d alakohdassa ja sen 10 artiklassa mainittujen syiden ja mainitun direktiivin 9 artiklan 2 kohdan e alakohdassa tarkoitetun asepalveluksesta kieltäytymisestä johtuvan syytteeseen panemisen ja rankaisemisen välinen yhteys on katsottava toteen näytetyksi jo pelkästään sillä, että syytteeseen paneminen ja rankaiseminen johtuvat kyseisestä kieltäytymisestä.

46 Aluksi on todettava, että kun direktiivin 2011/95 9 artiklan 2 kohdan e alakohdassa mainitaan syytteeseen paneminen tai rankaiseminen sen johdosta, että henkilö kieltäytyy asepalveluksesta selkkauksessa, jossa asepalveluksen suorittaminen sisältäisi 12 artiklan 2 kohdassa säädettyjen poissulkemisen perusteiden soveltamisalaan kuuluvia rikoksia tai tekoja, siinä määritellään tietyt vainoksi katsottavat teot niiden syyn perusteella ja että kyseinen syy eroaa niistä, jotka on lueteltu tyhjentävästi kyseisen direktiivin 2 artiklan d alakohdassa ja 10 artiklassa ja joita ovat rotu, uskonto, kansallisuus, kuuluminen tiettyyn yhteiskunnalliseen ryhmään ja poliittinen mielipide.

47 Asepalveluksesta kieltäytymisellä ilmaistaan toki monissa tilanteissa poliittista mielipidettä, olipa siinä kyse kaiken asevoimien harjoittaman väkivallan vastustamisesta tai alkuperämaan viranomaisten politiikan tai menetelmien vastustamisesta, uskonnollista vakaumusta taikka vielä kuulumista tiettyyn yhteiskunnalliseen ryhmään. Näissä tapauksissa vainoksi katsottavat teot, joihin tämä kieltäytyminen voi johtaa, perustuvat samoihin syihin.

48 Kuten julkisasiamies on ratkaisuehdotuksensa 67 kohdassa todennut, asepalveluksesta kieltäytymiselle voi kuitenkin olla myös syitä, jotka eroavat edellä mainituista viidestä vainon syystä. Kieltäytymisen syynä voi olla muun muassa pelko altistumisesta vaaroille, joita asepalveluksen suorittamisesta aseellisen selkkauksen yhteydessä aiheutuu.

49 Jos siten hyväksyttäisiin se, että asepalveluksesta kieltäytyminen direktiivin 2011/95 9 artiklan 2 kohdan e alakohdassa määritellyissä olosuhteissa liittyisi joka tilanteessa johonkin viidestä Geneven yleissopimuksessa määrätystä vainon syystä, tämä merkitsisi tosiasiassa sitä, että näihin syihin lisättäisiin muita vainon syitä ja että kyseisen direktiivin soveltamisalaa laajennettaisiin Geneven yleissopimuksen soveltamisalaan verrattuna. Tällainen tulkinta olisi vastoin mainitun direktiivin johdanto-osan 24 perustelukappaleessa esitettyä unionin lainsäätäjän selkeää pyrkimystä yhdenmukaistaa Geneven yleissopimuksessa tarkoitetun pakolaisaseman soveltaminen unionissa.

50 Tästä syystä ei voida lähtökohtaisesti katsoa, että vähintään yhden kyseisen direktiivin 10 artiklassa mainitun vainon syyn ja 9 artiklan 2 kohdan e alakohdassa tarkoitetun syytteeseen panemisen tai rankaisemisen välillä on olemassa yhteys, eikä sitä voida siten jättää kansainvälistä suojelua koskevan hakemuksen arvioinnista vastaavien kansallisten viranomaisten tutkinnan ulkopuolelle.

51 Direktiivissä 2011/95 säädetyt kansainvälistä suojelua koskevien hakemusten arviointia koskevat yksityiskohtaiset säännöt vahvistavat tämän päätelmän.

52 Kyseisen direktiivin 4 artiklan 1 kohdassa säädetään näet, että jäsenvaltiot voivat katsoa, että hakija on velvollinen esittämään mahdollisimman pian kaikki kansainvälistä suojelua koskevan hakemuksen perusteiksi tarvittavat seikat. Kansainvälistä suojelua hakevan lausumat ovat

kuitenkin vain lähtökohta toimivaltaisten viranomaisten suorittamassa tosiseikkojen ja olosuhteiden arviointiprosessissa (ks. vastaavasti tuomio 25.1.2018, F, C-473/16, EU:C:2018:36, 28 kohta). Samassa säännöksessä säädetään, että jäsenvaltio on velvollinen yhteistyössä kansainvälistä suojelua hakevan kanssa arvioimaan kaikki hakemukseen liittyvät olennaiset seikat.

53 Direktiivin 2011/95 4 artiklan 2 kohdassa mainitaan toimivaltaisten kansallisten viranomaisten arvioitavaksi saatettavien merkityksellisten seikkojen joukossa ”kansainvälisen suojelun hakemisen sy[yt]”, jotka välttämättä sisältävät syyn sille vainoksi katsottavalle teolle, jonka kohteeksi hakija väittää joutuvansa. Jos siten asiaa tutkimatta hyväksyttäisiin se, että syytteeseen paneminen tai rankaiseminen asepalveluksesta kieltäytymisen johdosta kyseisen direktiivin 9 artiklan 2 kohdan e alakohdassa tarkoitetuissa olosuhteissa liittyy johonkin viidestä Geneven yleissopimuksessa vahvistetusta vainon syystä, tämä merkitsisi sitä, että toimivaltaisten viranomaisten arvioinnin ulkopuolelle jäisi eräs ”kansainvälisen suojelun hakemisen sy[iden]” olennainen osatekijä, ja tämä olisi kyseisen direktiivin 4 artiklan 2 kohdan säännösten vastaista.

54 Ei kuitenkaan voida katsoa, että kansainvälistä suojelua hakevan on esitettävä näyttö siitä, että direktiivin 2011/95 2 artiklan d alakohdassa ja 10 artiklassa mainittujen syiden ja sellaisen syytteeseen panemisen ja rankaisemisen välillä, joka uhkaa häntä, koska hän on kieltäytynyt asepalveluksesta direktiivin 9 artiklan 2 kohdan e alakohdassa tarkoitetuissa olosuhteissa, välillä on yhteys.

55 Tällainen todistustaakka olisi vastoin kansainvälistä suojelua koskevien hakemusten arviointia koskevia yksityiskohtaisia sääntöjä, sellaisina kun ne on määritelty direktiivin 2011/95 4 artiklassa. Kuten tämän tuomion 52 kohdassa on yhtäältä muistutettu, kyseisen direktiivin 4 artiklan 1 kohdassa sallitaan vain se, että jäsenvaltiot vaativat hakijaa ”esittämään mahdollisimman pian kaikki kansainvälistä suojelua koskevan hakemuksen perusteiksi tarvittavat seikat”, ja jäsenvaltio, jossa hakemus on jätetty, velvoitetaan arvioimaan kaikki hakemukseen liittyvät olennaiset seikat. Kuten julkisasiamies on ratkaisuehdotuksensa 70 kohdassa todennut, toisaalta on niin, että direktiivin 2011/95 4 artiklan 5 kohdassa tunnustetaan, että hakija ei aina kykene esittämään hakemuksensa tueksi asiakirjatodisteita tai muita todisteita, ja luetellaan kumulatiiviset edellytykset, joiden täyttyessä tällaisia todisteita ei vaadita. Asepalveluksesta kieltäytymisen syyt ja siitä johtuva syytteeseen paneminen ovat tässä yhteydessä sellaisia hakemukseen liittyviä subjektiivisia seikkoja, joista voi olla erityisen vaikeaa esittää suoraa näyttöä.

56 Näin ollen toimivaltaisten kansallisten viranomaisten tehtävänä on arvioida kaikkien kansainvälistä suojelua hakevan esiin tuomien seikkojen perusteella, onko olemassa uskottava yhteys direktiivin 2011/95 2 artiklan d alakohdassa ja 10 artiklassa mainittujen syiden ja asepalveluksesta kieltäytymisestä direktiivin 9 artiklan 2 kohdan e alakohdassa tarkoitetuissa olosuhteissa johtuvan syytteeseen panemisen tai rankaisemisen välillä.

57 Tässä yhteydessä on korostettava, että on olemassa vahva olettama, jonka mukaan asepalveluksesta kieltäytyminen kyseisen direktiivin 9 artiklan 2 kohdan e alakohdassa täsmennetyissä olosuhteissa liittyy johonkin viidestä kyseisen direktiivin 10 artiklassa mainitusta syystä.

58 Ensinnäkin on ilmeistä, että kun unionin lainsäätäjä täsmensi direktiivin 2011/95 9 artiklan 2 kohdan e alakohdassa mainittujen vainoksi katsottavien tekojen syyn, sen tarkoituksena ei ollut vaikeuttaa omantunnonsyistä asepalveluksesta kieltäytyneiden mahdollisuutta saada pakolaisasema asettamalla tämän aseman saamiselle lisäedellytys, vaan se päinvastoin katsoi, että kyseinen vainon syy liittyy pääsääntöisesti ainakin yhteen niistä viidestä

vainon syystä, jotka oikeuttavat pakolaisaseman saamiseen. Se, että kyseisessä direktiivissä mainitaan erityisesti omantunnonsyistä asepalveluksesta kieltäytyneet silloin, kun asepalveluksen suorittaminen pakottaisi heidät tekemään rikoksia rauhaa vastaan, sotarikoksia tai rikoksia ihmisyyttä vastaan, on täysin johdonmukainen sen kanssa, että direktiivin 12 artiklan mukaan pakolaisasema jätetään myöntämättä edellä mainittujen rikosten tekijöille.

59 Kuten julkisasiamies ratkaisuehdotuksensa 75 kohdassa toteaa, asepalveluksesta kieltäytymisen perusteella voidaan toisaalta olettaa – erityisesti silloin, kun siitä voidaan määrätä ankaria seuraamuksia –, että asianomaisen ja alkuperämaan viranomaisten arvojen ja poliittisten tai uskonnollisten mielipiteiden välillä vallitsee vahva ristiriita.

60 Kolmanneksi aseellisen selkkauksen, erityisesti sisällissodan, yhteydessä, kun asevelvollisuuden välttämiseen ei ole olemassa laillista mahdollisuutta, on erittäin todennäköistä, että viranomaiset tulkitsevat asepalveluksesta kieltäytymisen poliittiseksi vastalauseeksi asianomaisen mahdollisesti monitahoisemmista henkilökohtaisista syistä riippumatta. Direktiivin 2011/95 10 artiklan 2 kohdassa säädetään, että ”arvioitaessa sitä, onko hakijan pelko joutua vainotuksi perusteltu, on asiaan vaikuttamatonta, onko hakijalla todellisuudessa niitä rotuun, uskontoon, kansallisuuteen taikka yhteiskunnalliseen tai poliittiseen ryhmään liittyviä piirteitä, jotka ovat johtaneet vainoon, jos vainon harjoittaja liittää kyseiset piirteet hakijaan”.

61 Edellä esitetystä seuraa, että direktiivin 2011/95 9 artiklan 2 kohdan e alakohtaa, luettuna yhdessä 9 artiklan 3 kohdan kanssa, on tulkittava siten, että kyseisen direktiivin 2 artiklan d alakohdassa ja 10 artiklassa mainittujen syiden ja mainitun direktiivin 9 artiklan 2 kohdan e alakohdassa tarkoitetun asepalveluksesta kieltäytymisestä johtuvan syytteeseen panemisen ja rankaisemisen välistä yhteyttä ei voida pitää toteen näytettynä jo pelkästään sillä, että syytteeseen paneminen ja rankaiseminen johtuvat kyseisestä kieltäytymisestä. On kuitenkin olemassa vahva olettama, jonka mukaan asepalveluksesta kieltäytyminen saman direktiivin 9 artiklan 2 kohdan e alakohdassa täsmennetyissä olosuhteissa johtuu jostakin viidestä direktiivin 10 artiklassa mainitusta syystä. Toimivaltaisten kansallisten viranomaisten tehtävänä on kaikkien kyseessä olevien seikkojen perusteella tarkistaa, onko tämä yhteys uskottava.

Oikeudenkäyntikulut

62 Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely unionin tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta. Oikeudenkäyntikuluja, jotka ovat aiheutuneet muille kuin näille asianosaisille huomautusten esittämisestä unionin tuomioistuimelle, ei voida määrätä korvattaviksi.

Näillä perusteilla unionin tuomioistuin (kuudes jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

1) Vaatimuksista kolmansien maiden kansalaisten ja kansalaisuudettomien henkilöiden määrittelemiseksi kansainvälistä suojelua saaviksi henkilöiksi, pakolaisten ja henkilöiden, jotka voivat saada toissijaista suojelua, yhdenmukaiselle asemalle sekä myönnetyn suojelun sisällölle 13.12.2011 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2011/95/EU 9 artiklan 2 kohdan e alakohtaa on tulkittava siten, että jos alkuperämaan oikeudessa ei säädetä mahdollisuudesta kieltäytyä asepalveluksesta,

kyseinen säännös ei ole esteenä sille, että kieltäytyminen todetaan tilanteessa, jossa asianomainen henkilö ei ole virallistanut kieltäytymistään tietyn menettelyn mukaisesti vaan on paennut alkuperämaastaan ilmoittautumatta sotilasviranomaisille.

2) **Direktiivin 2011/95 9 artiklan 2 kohdan e alakohtaa on tulkittava siten, että se, että asevelvollinen, joka kieltäytyy asepalveluksesta selkkauksessa mutta ei tiedä tulevaa palveluspaikkaansa, suorittaisi asepalveluksen täysimittaisen sisällissodan yhteydessä, jolle on ominaista se, että armeija syyllistyy saman direktiivin 12 artiklan 2 kohdassa tarkoitettuihin rikoksiin tai tekoihin toistuvasti ja systemaattisesti asevelvollisten voimin, merkitsisi osallistumista suoraan tai välillisesti tällaisiin rikoksiin tai tekoihin palveluspaikasta riippumatta.**

3) **Direktiivin 2011/95 9 artiklan 3 kohtaa on tulkittava siten, että siinä edellytetään, että kyseisen direktiivin 10 artiklassa mainittujen syiden ja mainitun direktiivin 9 artiklan 2 kohdan e alakohdassa tarkoitetun syytteeseen panemisen tai rankaisemisen välillä on oltava yhteys.**

4) **Direktiivin 2011/95 9 artiklan 2 kohdan e alakohtaa, luettuna yhdessä 9 artiklan 3 kohdan kanssa, on tulkittava siten, että kyseisen direktiivin 2 artiklan d alakohdassa ja 10 artiklassa mainittujen syiden ja mainitun direktiivin 9 artiklan 2 kohdan e alakohdassa tarkoitetun asepalveluksesta kieltäytymisestä johtuvan syytteeseen panemisen ja rankaisemisen välistä yhteyttä ei voida pitää toteen näytettynä jo pelkästään sillä, että syytteeseen paneminen ja rankaiseminen johtuvat kyseisestä kieltäytymisestä. On kuitenkin olemassa vahva olettama, jonka mukaan asepalveluksesta kieltäytyminen saman direktiivin 9 artiklan 2 kohdan e alakohdassa täsmennetyissä olosuhteissa johtuu jostakin viidestä direktiivin 10 artiklassa mainitusta syystä. Toimivaltaisten kansallisten viranomaisten tehtävänä on kaikkien kyseessä olevien seikkojen perusteella tarkistaa, onko tämä yhteys uskottava.**

Allekirjoitukset